Редакційна колегія:
БАКАЄВ Л.О.,
доктор економічних наук, професор,
заступник директора Інституту світової економіки
і міжнародних відносин НАН України;
БІЛОУСОВ М.М.,
доктор історичних наук, професор Дипломатичної академії
України при Міністерстві закордонних справ України;
ВІДНЯНСЬКИЙ С.В.,
доктор історичних наук, професор, завідувач відділу
всесвітньої історії та міжнародних відносин
Інституту історії НАН України;
ГАЛЬЧИНСЬКИЙ А.С.,
доктор економічних наук, професор;
ГОРІН О.О.,
кандидат історичних наук,
заступник Міністра закордонних справ України;
ГУБЕРСЬКИЙ Л.В.,
доктор філософських наук, професор, академік НАН України,
ректор Київського національного університету
імені Тараса Шевченка;
ГУМЕНЮК Б.І.,
доктор історичних наук, професор, ректор Дипломатичної
академії України при Міністерстві закордонних справ України;
КОПЕЛЬ О.А.,
доктор історичних наук, професор Інституту міжнародних
відносин Київського національного університету
імені Тараса Шевченка;
КОПИЛЕНКО О.Л.,
доктор юридичних наук, професор, академік Академії правових
наук України,член-кореспондент НАН України, директор
Інституту законодавства Верховної Ради України;
КУЛЬЧИЦЬКИЙ С.В.,
доктор історичних наук, професор, зав. відділом
Інституту історії України НАН України;
МАНЖОЛА В.А.,
доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри
міжнародних відносин і зовнішньої політики Інституту
міжнародних відносин Київського національного університету
імені Тараса Шевченка;
МОТИЛЬ О.Дж.,
професор політології, заступник директора Університету
Рутгерс (Нью-Джерсі, США);
ПАЗЕНОК В.С.,
доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН
України, академік Української академії політичних наук;
ПОДАЛЯК Н.Г.,
доктор історичних наук, професор Дипломатичної академії
України при Міністерстві закордонних справ України;
ТАУКАЧ О.Г.,
головний редактор журналу;
ЦІВАТИЙ В.Г.,
кандидат історичних наук, доцент, перший проректор
Дипломатичної академії України при Міністерстві
закордонних справ України;
ШКЛЯР Л.Є.,
доктор політичних наук, професор, заступник голови ВАК.

Рекомендовано до друку Вченою радою Дипломатичної академії України при Міністерстві закордонних справ України протокол № 3 від 4 лютого 2009 року.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:
Ольга Таукач, Юлія Валєєва, Володимир Семенов, Леся Савчин, Лариса Аврамчук, Валерій Гришаков, Ірина Роговенко.

Позиція авторів не завжди збігається з позицією редакції.
Усі права захищені. Передрук матеріалів без посилання на "Зовнішні справи" не дозволяється. Редакція не несе відповідальності за зміст рекламних оголошень.

"Зовнішні справи", науковий журнал
березень 2009, № 3. Виходить щомісяця.
Засновники – Міністерство закордонних справ України, Дипломатична академія України при Міністерстві закордонних справ України, Державне підприємство "Журнал Міністерства закордонних справ України "Політика і час".
Адреса редакції: 01018, м. Київ, Михайлівська площа, 1.
Телефон/факс: 38 044 279 39 18
Електронна пошта: o.taukach@mfa.gov.ua
www.uaforeignaffairs.com
Видавець: ДП "Політика і час"
Реєстраційне свідоцтво КВ № 14838-3809 ПР
від 29 грудня 2008 р.
Друк: ТОВ "Вістка".
Тираж 1000 примірників.
Відпускна ціна редакції – 10 гривень.
Передплатний індекс: 74402.
"Зовнішні справи", 2009.

На наших обкладинках:
1 стор. – малюнок Ігоря Смирнова (Росія), учасника міжнародного конкурсу карикатуристів "Карлюка" (м. Полтава).

КОЛОНКА ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Навесні японці зустрічають одне зі своїх найулюбленіших свят – о-ханамі (милування цвітінням сакури). Білі, рожеві, біло-рожеві хмари квітів, що з'являються раніше зеленого листя, огортають японські міста з півдня на північ, провіщаючи урочисту ходу чергової весни. Цього сезону далекосхідний різновид вишні почав розпускатися на 13 днів раніше за звичний строк й встановив абсолютний рекорд з 1953 року. На жаль, насолоджуватися цим квітучим дивом можна недовго – менш як тиждень. І навіть лише один дощовий порив вітру здатен стрімко зірвати ніжні пелюстки, не даючи їм розпуститися. Саме тому в буддизмі квітуча сакура є символом тлінності та минущості буття.

Хоча ті ж японці не схильні віддавати перебіг подій виключно на відкуп долі. Історія зберегла давню притчу про великого японського воїна Нобунага, який одного разу вирішив атакувати ворога, який за кількістю вдесятеро перевищував чисельність його війська. Нобунаг був переконаний у своїй перемозі, однак його солдати мали сумнів щодо результату бою. Дорогою до місця військових дій полководець зупинився біля синтоїстського храму і сказав: „Коли я вийду з храму, кину монету. Випаде герб – ми переможемо в битві, випаде цифра – програємо поєдинок".

Нобунага ввійшов до храму і тривалий час мовчки молився. Потім кинув монетку, на якій випав герб. Окрилена таким знаком армія ринулася в бій і легко здолала ворога.

– Нічого не можна змінити, коли втручається рука долі, – констатував ад'ютант Нобунаги після бою.

– Авжеж, нічого змінити не можна, – підтвердив воїн, демонструючи фальшиву монетку з двома гербами з обох її боків.

Сучасні японці, схоже, теж користуються рецептом успіху від непереможеного Нобунаги – і свято, і удача приходять туди, де їх влаштовують. Тож зустріч весни під квітучою сакурою – це достатній привід, щоб піти з роботи, поспілкуватися з друзями, випити саке й зарядитися відчуттям щастя та краси на весь наступний рік.

Читаймося!

Наш передплатний індекс 74402

Передплатити „Зовнішні справи" ви можете у наших партнерів:

• ДП „Преса" Тел./факс: +38 (044) 289-07-74

• ТОВ „НВП „Ідея", вул. Артема, 84, м. Донецьк Тел. +38 (062) 304-20-22

• ООО Фірма „Періодика" Тел.+ 38(044) 550-94-51, +38 (044) 550-41-33,

через термінали самообслуговування мережі "24 nonstop" та в мережі Інтернет на сайті www.epodpiska.com

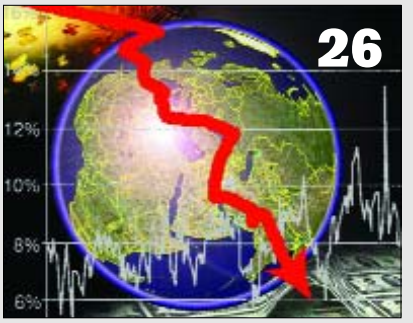
• АТЗТ „Самміт" Тел. +38 (044) 280-47-45,

або придбати вроздріб у редакції журналу „Зовнішні справи" за адресою: 01025, м. Київ-25, вул. Велика Житомирська, 2. Тел./факс: +38 (044) 279-39-18.

Відпускна ціна видання – 10 гривень.

ЗМІСТ

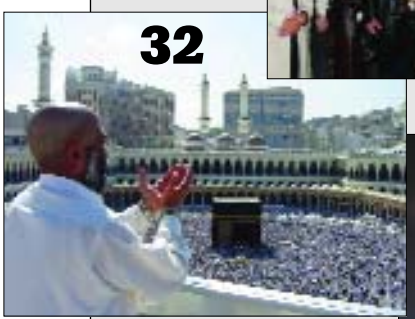

ПОЛІТИКА

5 Брюссельська декларація

6 „Газові війни" та заручники транзитного потенціалу

10 „Дискусійний клуб" Quo vadis Ukraine, або Час для змін у зовнішній політиці України

14 2009: Another Year of Living Dangerously?

16 Нова роль НАТО в Європі?

20 Європейське турне Барака Обами

22 Порівняльний аналіз діяльності президентів США Барака Обами та Франції Ніколя Саркозі

ЕКОНОМІКА

26 Чому рухнула світова фінансова піраміда

ПРАВО

30 Локалізація стратегічного партнерства

ГЕОПОЛІТИКА

32 Українсько-саудівські відносини: що далі?

КОНФЛІКТОЛОГІЯ

36 Індія – Пакистан: проблема тероризму

40 Терористична загроза: події в Мумбаї і не тільки

ДИПЛОМАТІЯ

44 Узбекистан: на шляху подолання світової кризи

46 Всесвітній казах

48 Україна – Киргизстан: реалії та перспективи двостороннього співробітництва

ІСТОРІЯ

53 Правовий статус Генерального Секретаріату та Ради Народних Міністрів УНР *(закінчення)*

АРХІВАРІУС

58 Ad fontes

КУЛЬТУРА

62 Якщо весна – то французька!

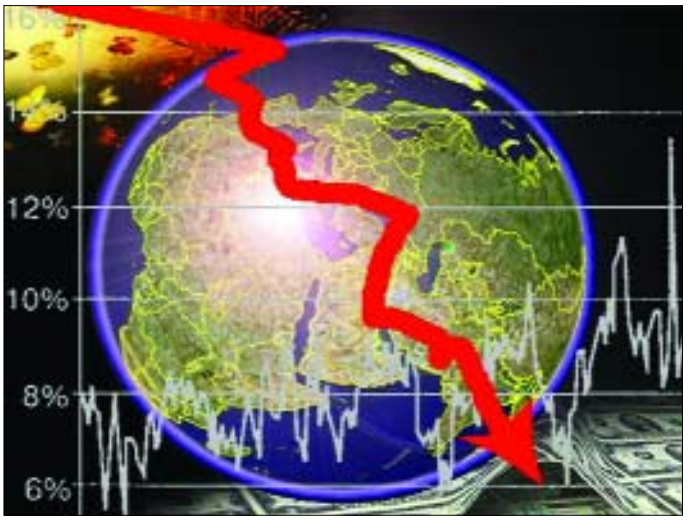
Чому рухнула світова фінансова піраміда

(частина І)

Борис ГУМЕНЮК,
професор, ректор Дипломатичної академії України при МЗС України,
Надзвичайний і Повноважний Посол України

The mortgage crisis and the recession of the economy in the U.S.A. and worldwide in 2008-2009 became one of the major global factors to determine modern directions of the development of the world economy. For Ukraine this term has become a keyword since the early 2009. Ukraine is being hit harder than other states by the global financial crisis and today, all experts agree that Ukraine is in for tough times. A deep economic slowdown appears inevitable for Ukraine now, but at the same time there are no grounds for further pessimistic forecasts.
The article provides information on the sources of the world financial crisis 2008-2009, its influence on the development of the Ukrainian economy as well as gives possible measures and advices to the Ukrainian diplomacy how to contribute to the common affords in order to overcome this crisis.

Минулий рік ознаменувався захоплюючим олімпійським святом у Пекіні, шокуючою війною на Кавказі, яка засвідчила остаточний перехід світу до триполярної системної моделі з домінуванням у ньому США, ЄС та Російської Федерації, а також зміною лідерів двох головних військово-політичних центрів – США та Російської Федерації. 2008-й став початком глобальної фінансово-економічної кризи, яка, без будь-яких сумнівів, не матиме тимчасового, короткострокового характеру. За прогнозами Світового банку, зростання світового ВВП у 2009-му буде найнижчим, починаючи з 1983 року, лише 0,9%. Світові кризові втрати, як було оприлюднено на Світовому економічному форумі в Давосі, перевищать 5 трильонів доларів США. Кількість безробітних у світі, за прогнозами Міжнародної організації праці (International Labour Organization), до кінця 2009 року може зрости на 50 мільйонів осіб. Тільки за один день – 26 січня 2009 року, який вже у світі охрестили „чорним понеділком" – в Європі і США було звільнено (або оголошено про звільнення найближчим часом) близько 85 тисяч осіб. Однаке навіть серед тих, хто зможе зберегти роботу, 45%, за прогнозами Міжнародної організації праці, ризикують опинитися за межею бідності [1].

В основі кризи лежать фундаментальні економічні перетворення, глобальний перерозподіл власності та подальша зміна конфігурації світу з виникненням нових центрів впливу.

Яка ж природа нинішньої кризи? У всіх на слуху проблеми в США з іпотекою (від грецького слова *застава*) – заставою землі, нерухомого майна, при якій земля та (або) майно, що становить предмет застави, залишається у заставодавця або третьої особи. Згідно з

Прем'єр-міністр Сінгапуру Лі Сянь Лун

положеннями ст. 1 Закону України „Про іпотеку" від 2003 року, термін „іпотека" означає вид забезпечення виконання зобов'язання позичальника перед кредитором заставою нерухомого майна, що полягає у праві кредитора (у разі невиконання боржником своїх зобов'язань) задовольнити свої грошові вимоги за рахунок вартості заставленого нерухомого майна. Чи справді криза почала свою ходу з банкрутств американських іпотечних банків – кредитно-фінансових установ, які спеціалізується на наданні довготермінових кредитів під заставу, зокрема, американських гігантів іпотечного кредитування Федеральної національної іпотечної асоціації США „Фенні Мей" („Fannie Mae") та Федеральної іпотечної корпорації США „Фредді Мак" („Freddie Mac") та чи правомірно вважати саме цю обставину передумовою виникнення глобальної фінансово-економічної кризи? Така позиція, на нашу думку, видається дещо примітивною. Цілком виправданою є думка про те, що іпотека є незамінним атрибутом реальної сучасної економіки, важливою складовою споживчого суспільства, інвестиційного попиту, внутрішнього ринку кожної країни. У цьому контексті іпотечна емісія є не найгіршою за своїми якісними характеристиками. За підсумками 2007 року, іпотечний борг у США сягнув майже 100% ВВП. Це – близько 14 трлн. дол. США, у Великій Британії — 135% ВВП. Усе це емісія під реальні цінності, яка не може стати причиною обвалу світової валютної системи. Водночас, щоденний обсяг операцій на світовому валютному ринку становить майже 2 трлн. дол. США, з яких, за оцінками експертів, лише від 5 до 7% пов'язані з реальною економікою, а решта є спекулятивними трансакціями. Останнім часом їх кількість зростала до 20% на рік. Комерційні банки почали дедалі частіше перетворюватися на інститути обслуговування спекулятивних кредитно-фінансових потоків. В результаті, за окремими оцінками, у структурі „глобальної ліквідності" комерційних банків частка так званих сильних грошей, які створюються центральними банками, становить усього 10%, решта – так звані near money (майже гроші). Важливо враховувати й інше: у цій ситуації деформуються зв'язки між грошима і приватною власністю, яка потребує стабільних грошей. У фінансовій системі, де понад 95% трансакцій є спекулятивними, приватна власність наповнюється віртуальним змістом. Перелік таких проблем можна продовжити, але висновок очевидний: грошова система, яка допускає ескалацію вищезазначених процесів, є хворою, і криза – підтвердження зазначеного.

Таким чином природа сьогоднішньої кризи полягає в тому, що після двадцятирічного піднесення світової економіки, яке почалося з середини 80-х років минулого століття, уже до 2000 року потенціал економічного розвитку було вичерпано. Відчувши це, потужний капітал почав перетікати в спекулятивні сфери: в іпотечні та фондові ринки, де без надмірних зусиль упродовж певного часу зміг отримувати надвисокі прибутки. Нарощений величезний віртуальний капітал сумарно, у грошовому еквіваленті, дедалі більше відривався від реальних активів. Цей розрив на початку кризи перевищив співвідношення 10:1. Збільшилася гігантська фінансова піраміда на кшталт загальновідомого ТОВ „МММ", основними ознаками якої стала іпотечна криза в США, масове неповернення кредитів, спад ліквідності. Як наслідок, снігова куля фінансових проблем поступово покотилася по всьому світу.

Підтвердженням цього є й виступ прем'єр-міністра Сінгапуру Лі Сянь Луна на 14-му щорічному саміті лідерів країн Південно-Східної Азії, який пройшов на початку березня 2009 року в Таїланді. На його думку, світова економічна криза може тривати ще кілька років, якщо США не наведуть лад у своїй банківській системі. За інформацією УНІАН, Лі Сянь Лун також закликав президента США Барака Обаму не йти на повідку в деяких верств американської громадськості, які вимагають від США перейти до політики протекціонізму та встановлення торговельних бар'єрів для іноземної продукції. На думку прем'єр-міністра Сінгапуру, для того, щоб нормалізувати роботу фінансових структур США і європейських країн, необхідно ухвалити політично важкі та економічно дорогі рішення, такі як націоналізація, фінансові вливання, викуп державою безнадійних боргів тощо. „Вибір нелегкий, але він має бути зроблений, інакше ситуація розгортатиметься так, як протягом цілого десятиліття було в Японії в 1990-х, коли проблеми не вирішувалися, а тільки затягувалися", – зазначив він.

Про причетність загальновідомих і впливових політичних діячів до виникнення глобальної фінансової економічної кризи свідчать й результати опублікованих у лютому 2009 року журналістських досліджень впливового британського видання „Guardian", яке оприлюднило список з 25 осіб, які, на думку газети, винні у виникненні та розвитку кризи. Так, як пише автор статті Джулія Фінч (Julia Finch), зокрема, нинішня фінансова криза – це не явище природи, а створена людськими руками катастрофа, „і всі ми в цьому частково винні". Першим у списку „винуватців" стоїть колишній керівник Фе-

дерального резервної системи США Алан Грінспен, який „винен у тому, що дозволив зростати іпотечній бульбашці внаслідок низької відсоткової ставки і браку регулювання у галузі іпотечних позик". Серед інших політиків, які, на думку автора, також несуть відповідальність за кризу, – колишній президент США Біл Клінтон, за час правління якого було прийнято низку законів, які дозволяють менш спроможним верствам населення одержувати дозвіл на отримання позик у банках для купівлі житла, колишній президент США Джордж Буш (молодший), який не тільки не зупинив цей процес, а й посилив його масштаби, та прем'єр-міністр Великої Британії Гордон Браун, який „поставив інтереси фінансистів над інтересами представників іншої частини економіки, наприклад, виробників-промисловців". У список обвинувачених у кризі потрапили також колишні та нинішні видні діячі найбільших фінансових установ США та Великої Британії, такі, як страхова компанія „American International Group Inc.", банки „Goldman Sachs", „Lehman Brothers", „Merrill Lynch", „Halifax Bank of Scotland", „Royal Bank of Scotland", „Bradford & Bingley", „Northern Rock", „Bear Stearns", „Bank of England" та інші. Також видання звинуватило таких видних діячів, як фінансиста Джорджа Сороса, мільярдера Воррена Баффета і главу американського хедж-фонду Джона Полсона, в тому, що „вони бачили її (кризи) настання".

За прогнозами провідного американського видання „The Wall Street Journal", упродовж 2009 року більш як 70 тисяч американців щомісяця втрачатимуть роботу. Однак реальність навіть випереджає ці песимістичні прогнози. Тільки за жовтень 2008 було звільнено понад 200 тисяч, а за грудень – близько 500 тисяч американців. Наймасштабнішим планується скорочення персоналу в американській автомобільній компанії „General Motors" – на 74 тисяч осіб. На другому місці за очікуваними скороченнями – Поштова служба США (40 тисяч). Значні звільнення очікуються в галузях IT та high-tech технологій – компанія „Microsoft", зокрема, планує звільнити 5 тисяч осіб, компанія „Intel" – 6 тисяч, водночас як „Google"– майже кожного другого свого співробітника (10 тисяч). Провідний виробник копіювальної техніки „Hewlett-Packard" розраховує в найближчі 3 роки скоротити по усьому світу 24,5 тисяч працівників (більш як 9 тисяч – в Європі). Керівництво компанії „Xerox" скорочуватиме штат на 5% (3 тисячі осіб). Motorola вже звільнила понад 10 тисяч, й може скоротити ще половину своїх співробітників.

У банківському секторі США продовжуються банкрутства. За 2008 рік збанкрутувало більш як десятка банків, серед яких були ті, що входили до переліку 20–30 найпотужніших. У рамках фінансової оптимізації, кредитно-фінансовий гігант „Citigroup" змушений буде звільнити 9 100 осіб.

Паралельно продовжуються проблеми й на американському ринку нерухомості та іпотеки. Загальний обсяг узятих іпотечних кредитів в США оцінюється в 10 трильонів доларів. Нині на іпотечних кредитах „сидить" близько 50 мільйонів американців. З них 15% – витрачає на виплати по іпотечному кредиту половину чи більше половини своїх доходів, 38% – третину чи більше. І прогноз невтішний – в американців може бути конфісковано до 1,5 мільйонів будинків, по півмільйону – уже розпочато процедуру відчуження за борги.

Попри суттєві проблеми зі зростанням безробіття в США, за даними Міжнародної рекрутингової компанії „Antal International", світовим лідером за показником частки компаній, які звільняють або планують звільнити в першому кварталі 2009 року спеціалістів і менеджерів середньої ланки, є Російська Федерація (1-ше місце із 107 досліджуваних країн) [2].

Як заявив президент Росії Дмитро Медвєдєв, на кінець 2008 року – початок 2009-го кількість безробітних збільшилася на 1,5 мільйонів (або на 20%). Цей процес супроводжується зростанням заборгованості з виплати заробітної плати.

У Санкт-Петербурзі до масових звільнень співробітників готуються 72 підприємства. За останні три місяці 429 працедавців міста повідомили про звільнення співробітників у зв'язку з ліквідацією підприємства чи скороченням штату. 50% персоналу звільняє „Дженерал Моторз-АвтоВАЗ". Навіть такі паливно-енергетичні гранди, як „Газпромнефть" та „Роснефть" найближчим часом збираються звільнити близько 10% свого центрального апарату.

Усе це супроводжується доволі високою інфляцією (за січень 2009 року – на рівні 2,4%) і суттєвою девальвацією рубля. Станом на кінець січня цього року, офіційно російський Центробанк давав за 1 американський долар 35,4 рубля. На готівковому ринку ціна долара доходила вже до 40 рублів. Півроку тому ціна долара в Росії була майже в півтора рази меншою [3].

За прогнозами окремих європейських інституцій, серед країн старої Європи найбільше світова економічна криза торкнеться Великобританії, Іспанії та Італії. Іспанія є лідером за рівнем безробіття в ЄС – 14,4% (3,2 мільйонів осіб, або десята частина всіх безробітних Євросоюзу). Італія має найбільший державний борг серед країн-членів Євросоюзу – 103% від ВВП. Кількість осіб, які проживають за межею бідності й у цих країнах, і в ЄС загалом постійно зростає (по ЄС нині вона

він сягає 11% від загальної кількості населення) [4].

У 2009 році у Великобританії очікується найбільший рівень безробіття за останні 17 років – до 2 мільйонів британців можуть опинитися без роботи. Криза торкнулася всіх – від простого робітника до британської королеви Єлизавети II, яка втратила на кризі близько 70 мільйонів доларів. Невипадково британська жартівлива пісня „Credit Crunch Song" про економічну кризу стала справжнім хітом у цій країні. Про масові звільнення персоналу заявили британська авіакомпанія „British Airways", сталеварна компанія Corus та навіть Міністерство оборони її Величності.

Серед нових членів ЄС найекономічніші проблеми спостерігаються в Угорщині, Болгарії та країнах Балтії. Причини, через які постраждала Угорщина, схожі на українські – передусім, це дуже великі боргові апетити. Причому, якщо в Україні минулого року в борг активно брали передусім банки та підприємства, то в Угорщині серйозно за кордоном кредитувалася і сама держава. Державний борг Угорщини становить 70,2% від ВВП (16-те місце у світі). І це при тому, що за Маастрихтськими критеріями ЄС, він не має перевищувати 60% від ВВП. Друга значна проблема Угорщини – рівень дефіциту державного бюджету. Минулого року він становив майже 6 мільярдів доларів США, впритул наближаючись до іншої критичної позначки Маастрихтських критеріїв – 3 % від ВВП. Невипадково, Угорщина вже отримала допомогу від МВФ (16 млрд. доларів США), Євросоюзу (8 млрд. доларів США) і Світового банку (1 млрд. доларів США).

Серед країн Балтії від світової кризи найбільше постраждала Латвія. Одна з ключових проблем латвійської економіки – її незбалансованість. З одного боку, у попередні роки в Латвії спостерігався споживчий бум. Тоді люди купували квартири, будинки, автомобілі не за зароблені кошти, а за банківські кредити.

Державний бюджет Латвії дефіцитний, дефіцит поточного рахунку платіжного балансу становить 5 мільярдів доларів США – близько 13–14% від ВВП. Згадані проблеми дозволили економістам Hansabank Markets спрогнозувати, що в 2009-му динаміка розвитку латвійської економіки може знизитися на 10% (у Естонії – на 7%, у Литві – на 6%), а безробіття в країні зрости до 16% (у Латвії вже другий найвищий рівень безробіття серед країн-членів ЄС – 10,4%).

Міністерство фінансів Латвії вже заявляло про можливість дефолту країни. Латвія, разом із іншими Балтійськими державами, лідирує серед країн-членів Євросоюзу за рівнем інфляції (у 2008 році – 10,4% у Латвії, 8,5% – у Литві та 7,5% – в Естонії).

В інших країнах ЄС радше домінують окремі економічні проблеми. Наприклад, для Польщі найбільш актуальна катастрофічна девальвація національної валюти – злотого, негаразди на ринку агропромислового комплексу та великі проблеми з зовнішньоторговельним балансом. Для Словенії – падіння промислового виробництва (хоча найбільше – це проблема Естонії, Латвії, Іспанії та Люксембургу). Для Словаччини – відносно високий рівень безробіття (третє місце в Євросоюзі).

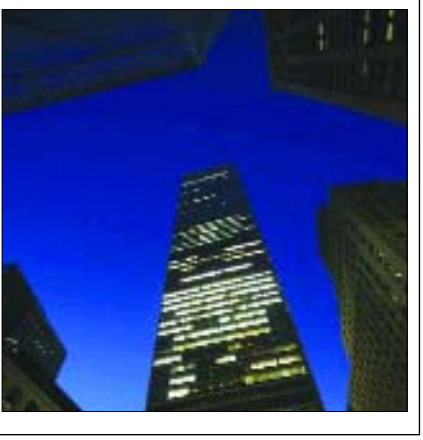
Попри заяви представників Китаю на Всесвітньому економічному форумі в Давосі, що, мовляв, цього року Китай націлений на 8% зростання ВВП, економічна ситуація в „Піднебесній" не є безхмарною. Зокрема, навіть за даними офіційного Пекіна, з початку кризи роботу втратили близько 10 мільйонів (в основному переселенці з малих сіл та містечок, які переїхали у великі міста в пошуку роботи) [5].

Прибутки 300 найбільших компаній Японії в 2008 році зменшилися на третину. Японська компанія Sony планує скоротити по всьому світу 16 тисяч своїх працівників і повністю закрити 5 із 57 своїх промислових об'єктів. Серйозні звільнення заплановані на потужних автомобільних заводах компаній „Nissan", „Mitsubishi Motors" та „Toyota". 12 інших автовиробників Японії планують звільнити 24 тисячі робітників. Загалом, за прогнозами Асоціації японських промисловців, кількість робочих місць в обробній промисловості країни в найближчі півроку зменшиться на 400 тисяч.

В Ізраїлі перед загрозою звільнення перебувають 55 тисяч осіб, за грудень 2008 року вже було звільнено 18 тисяч – абсолютний рекорд за весь час існування країни. В основному звільняються спеціалісти, які працюють у сфері високих технологій. Наприклад, компанія „TopSpin", яка розробляє медичну апаратуру, заявила про звільнення всіх своїх співробітників, крім двох вагітних жінок. Щоб звільнити і їх, компанія звернулася за згодою до місцевого профільного міністерства.

У лютому 2009 року Мексика офіційно оголосила про початок економічної рецесії. Якщо в 2008 році безробітними стали тільки 37,5 тисяч осіб, то цього року очікується не менш як 340 тисяч нових безробітних.

Велика хвиля масових звільнень прокотилася й Бразилією. Тільки за грудень 2008 року було скорочено 650 тисяч (в основному, виробництво та фінансовий сектор). Через це в 12 найбільших містах країни вже пройшли марші протесту активістів профспілок.

Другу частину статті, присвячену впливу світової фінансової кризи на економіку України, читайте в наступному числі „З.С."

Список використаної літератури

1. International Labour Organization, Press Release no.: ILO/09/2 of 28.01.2009 [електронний ресурс]/ Unemployment, Working Poor and Vulnerable Employment to Increase Dramatically Due to Global Crisis // режим доступу до документу – http://www.ilo.org

2. Antal International. A Survey of Hiring and Firing Trends in Key Employment Markets Around the World. [електронний ресурс]/The Global Snapshots // режим доступу до матеріалів – http://news.antal.com

3. Фонд „Общественное мнение" Опрос населения от 26.02.2009 года [електронний ресурс]/ Кризисный мониторинг // режим доступу до матеріалів – http://bd.fom.ru

4. NRC Handelsblad [електронний ресурс]/Economic Crisis in the European Union // режим доступу до матеріалів – http://www.nrc.nl

5. Arcelor Mittal Web Page [електронний ресурс] / Reports Full Year 2008 and Fourth Quarter Results//режим доступу до матеріалів – http://www.arcelormittal.com